فوزیه مجد

سه ساخته برای پیانو

پایکوبی در دهکده

سونات رومانتیک

نمایش

مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور
تهران ۱۳۷۹

فوزیه مجد در برلن به دنیا آمد. دوره‌ی ابتدایی را در مدرسه‌ی ژاندارک و دوره‌ی متوسطه را در مدرسه‌ی مورتون‌هال انگلستان گذراند. پس از دریافت لیسانس موسیقی از دانشگاه ادینبورا، شاگرد نادیا بولانژه شد و با بورس دولت فرانسه، برای ادامه‌ی تحصیل در رشته‌ی آهنگ‌سازی به آن کشور رفت و یک دوره مطالعات اتنوموزیکولوژی را در دانشگاه سوربن، زیر نظر استاد ترانوانکِه به پایان رساند. پیانو را به‌ترتیب نزد خانم روزن بلاو، خانم رزالی اینس‌کیپ، دکتر هانزگال و امانوئل ملیک اصلانیان، ویولن سل را نزد استوارت ناسن و سنتور را در آغاز نزد فرامرز پایور و سپس مجید کیانی آموخت.

پس از بازگشت به ایران، حدود سه سال در هنرستان عالی موسیقی به تدریس تاریخ موسیقی غرب پرداخت. یک سال نیز در انستیتوی موزیکولوژی، مدرس کنترپوآن بود. در همین دوران در روزنامه‌ی کیهان بین‌المللی، نقد موسیقی می‌نوشت و در صداخانه‌ی وزارت فرهنگ و هنر وقت، به کار بازبینی و شنیدن نوارهای گردآوری شده از موسیقی مناطق مختلف ایران مشغول بود.

در سال ۱۳۴۹ در رادیو هیلورسوم هلند دو برنامه درباره‌ی موسیقی دستگاهی و موسیقی نواحی ایران اجرا کرد و به دعوت پروفسور هاریسون، رئیس دانشکده‌ی موسیقی دانشگاه آمستردام، دو سخنرانی درباره‌ی موسیقی دستگاهی و موسیقی نواحی ایران، در این دانشگاه ایراد کرد.

از سال ۱۳۵۱ تا ۱۳۵۷ به کار گردآوری موسیقی نواحی در استان‌های خراسان و سیستان و بلوچستان پرداخت و به استان‌های کرمانشاه، کردستان، آذربایجان شرقی و غربی و نیز به بندرعباس و جزایر قشم و هرمز سفر کرد. در همین سال‌ها، به همّت و پیشنهاد او، مرکزی به نام «گروه گردآوری و شناخت موسیقی» در سازمان تلویزیون ملی ایران تأسیس شد. در دوران فعالیت این گروه، خانم مجد برخی از موسیقی‌دان‌های برجسته‌ی نواحی ایران ـ از جمله اولیاقلی یگانه، نظر محمد سلیمانی، محمدحسین یگانه، مختار زنبیل‌باف و... را دعوت کردند تا به عضویت این مرکز درآیند.

کنسرت‌های گوناگونی نیز از سوی مرکز مذکور برای این گروه از موسیقی‌دان‌ها ترتیب داده شد که در شهرهای شیراز، تهران و مشهد اجرا شدند. این برنامه‌ها عبارت بودند از: موسیقی تربت جام (نظر محمد سلیمانی، مرادعلی سالاراحمدی، نورمحمد دُرپور و حسین جوهریان)، موسیقی قوچان (محمدحسین یگانه)، موسیقی درگز (بخشی اولیاقلی یگانه)، موسیقی بجنورد (مختار زنبیل‌باف)، موسیقی شیروان (حمراء گل‌افروز و حیدرعلی کارگر)، موسیقی اسفراین (بخشی علی‌اصغر)، موسیقی شائری بلوچستان (لعل‌بخش پیک، غلام حیدر بلوچ و...)، موسیقی گواتی بلوچستان، موسیقی مراسم زار و نوبان (بابا درویش و...)، موسیقی سیستان (سیدخان نارویی، نوازنده‌ی رباب و عیسی گرگی، شاعر و سوتک (صوتک)خوان)، و موسیقی کردی اطراف بجنورد (سهراب محمدی و دیگران).

موضوع پژوهش خانم مجد در سفرهایی که برای گردآوری موسیقی نواحی ایران کرده‌اند، بیش‌تر با فیلم‌برداری همراه بود که از میان این منابع، دوازده فیلم نیم ساعته با نام «این نگاهی است»، برای نمایش در شبکه‌ی دوم تلویزیون وقت، آماده شدند.

فعالیت خانم مجد در زمینه‌ی پژوهش و گردآوری موسیقی نواحی ایران از سال ۱۳۵۹ متوقف شد و اکنون پس از وقفه‌ای چند ساله بیشتر اوقات ایشان صرف آهنگ‌سازی می‌شود.

«سه ساخته برای پیانو» نخستین ساخته‌های نگاشته‌شده‌ی فوزیه مجد را در بر دارد. «سونات رومانتیک» برای امتحان لیسانس موسیقی عرضه شد و «پایکوبی در دهکده» چند ماه پس از «سونات رومانتیک» نوشته شده‌است. هر دو ساخته، برای بار آخر در اواخر ۱۳۷۶ بازنویسی شده‌اند.

«نمایش» برای پیانو به سفارش مدرسه‌ی مورتون‌هالِ انگلستان ساخته شد. در آن هنگام، فوزیه مجد پانزده ساله بود. بر اساس این موسیقی، باله‌ای تنظیم شد که به‌مناسبت چهلمین سالگرد تأسیس آن مدرسه به روی صحنه رفت و چند تن از دانشجویان ازجمله آهنگ‌ساز در آن شرکت داشتند. داستان، نام باله و طراحی رقص توسط مدیر مدرسه و استاد رقص انتخاب و تنظیم شده‌بود. روزنامه‌ی «لیورپول دِیلی پُست» درباره‌ی آن نوشت: «رویداد موسیقایی بسیار مهمی در مدرسه‌ی مورتون‌هال نزدیک آزوِستری به‌وقوع پیوست. این برنامه رسیتالی بود که موسیقی آن توسط دانشجویان قدیم و جدید مورتون‌هال ساخته شده‌بود . . . برنامه با صحنه‌ی باله‌ی «امیردخت» که توسط دانشجوی کنونی مدرسه، فوزیه مجد ــ یک دختر ایرانی پانزده ساله ــ ساخته شده‌بود به‌پایان رسید و برای فردی به این جوانی، آینده‌ای چشمگیر را نوید می‌دهد . . . »

«صحنه‌ی باله» مجدداً در آذرماه ۱۳۷۶ بازنویسی شد و چند بخش از سوییت برای پیانو به نام «رقص وحشی» که همدوران «سونات رومانتیک» و «پایکوبی در دهکده» است، در آن گنجانده شده‌است؛ ولی تم‌ها، ساختار ریتمیک و خصوصیات کلی قطعه متعلق به همان باله‌ی پیشینِ دوران پانزده‌سالگی است که اکنون گسترده‌تر شده و با طرح چند فیگور جدید با نام «نمایش» شکل نهایی خود را یافته‌است.